

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN QUẬN 4 PHÁT HUY TRUYỀN THỐNG CÁCH MẠNG TRONG SỰ NGHIỆP ĐỔI MỚI

TS TRƯƠNG MINH NHỰT*

Quận 4, thành phố Hồ Chí Minh được thành lập trên vùng đất Khánh Hội xưa, là một địa bàn quan trọng gắn liền với lịch sử 300 năm hình thành và phát triển của Sài Gòn - TP Hồ Chí Minh. Vùng đất Cảng Khánh Hội - Cảng Sài Gòn, bến thương cảng đầu tiên được khởi công xây dựng vào năm 1860, chính thức thông thương quốc tế vào năm 1863 và sớm trở thành một thương cảng có tầm cỡ quốc tế, thu hút nhiều thương gia nước ngoài vào đây trao đổi, buôn bán. Đến đầu thế kỷ XX, sản lượng bốc xếp hàng năm của Cảng đã đạt gần 3 triệu tấn.

Từ cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX, nhân dân Khánh Hội đã hăng hái tham gia vào những hoạt động của Thiên Địa hội, phong trào Đông Du, phong trào Duy Tân... Công nhân đã đấu tranh chống chính sách áp bức bóc lột, đòi tăng lương giảm giờ làm...

Năm 1911, từ bến cảng Nhà Rồng trên vùng đất Khánh Hội, người thanh niên Việt Nam yêu nước Nguyễn Tất Thành đã lên tàu ra đi tìm đường cứu nước.

Đầu những năm 20 thế kỷ XX, Khánh Hội đã trở thành "vùng đất thiêng", từ đây các tài liệu, sách báo cách mạng về chủ nghĩa Mác- Lênin được lưu giữ, vận chuyển vào thành phố Sài Gòn và tới các tỉnh phía Nam; là nơi ghi lại dấu tích ra đời của An Nam cộng sản Đảng, Ban lâm thời chấp ủy Đảng Xứ ủy Nam Kỳ.

Tháng 10 - 1926, những cán bộ đầu tiên của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên (Phan Trọng Bình, Nguyễn Văn Lợi) đã về đây xây dựng cơ sở cách mạng. Khánh Hội cũng là địa bàn đứng chân và hoạt động của nhiều chiến sĩ cách mạng như: Tôn Đức Thắng, Phạm Văn Đồng, Lê Văn Lương, Hoàng Quốc Việt, Lê Quang Sung, Châu Văn Liêm... Suốt thời gian từ năm 1921 đến 1926, đã nổ ra nhiều cuộc đấu tranh của công nhân. Các cuộc đấu tranh không chỉ đòi quyền lợi dân sinh dân chủ mà thể hiện rõ các mục tiêu chính trị, như ủng hộ các nhà chí sĩ yêu nước Nguyễn An Ninh, Phan Bội Châu, Phan Chu Trinh; chống việc trục xuất người miền Bắc, miền Trung ra khỏi thành phố. Những phong trào này là cơ sở cho việc truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin.

Ngay sau thắng lợi của Cách mạng tháng Tám năm 1945, cùng với nhân dân Nam Bộ, nhân dân Khánh Hội đã anh dũng đứng lên trường kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược (1945-1954). Những hẻm cách mạng, những xóm Việt Minh, những "lõm căn cứ" đã làm kẻ thù khiếp sợ. Nhân dân Khánh Hội đã đóng góp nhiều sức lực của mình cho thắng lợi của cuộc kháng chiến.

Sau khi Hiệp định Giơnevơ được ký kết, đế quốc Mỹ dựng lên chính quyền tay sai Ngô Đình Diệm, biết đây là nơi có nhiều cơ sở cách mạng, chúng đã gây ra nhiều vụ cháy lớn để thực hiện âm mưu cướp đất lập các xí nghiệp, công ty tư bản, dồn ép dân vào các khu đất sinh lầy, nước đọng.

* Thành ủy viên, Bí thư Quận ủy, Chủ tịch HĐND Quận 4

Năm 1959, ngụy quyền Sài Gòn ra Nghị định về chia đô thành Sài Gòn thành 8 quận, quận 4 được thành lập.

Dưới chế độ Mỹ - ngụy, tuy là một quận nhỏ, dân số không đông nhưng Quận 4 luôn là một địa bàn quan trọng, nơi tập trung nhiều xí nghiệp quan trọng, đặc biệt là có cảng Sài Gòn; có nhiều xóm lao động, nhiều kênh rạch, là địa bàn giáp ranh giữa nội và ngoại thành; là cửa ngõ vào trung tâm Sài Gòn từ phía Tây Nam. Đối với ta, địa bàn Quận 4 là "pháo đài phía Nam", là "căn cứ địa", nơi đứng chân an toàn của nhiều cơ quan Khu ủy, Tỉnh ủy, Huyện ủy. Bởi vậy, Quận 4 luôn nhận được sự chỉ viện về nhiều mặt của Khu ủy Sài Gòn - Gia Định. Nhiều chiến sĩ cách mạng như: Nguyễn Văn Trỗi, Nguyễn Thái Bình, Phan Kiệm, Đoàn Cao Hồng... đã sống và hoạt động tại đây.

Trong cuộc Tổng tiến công nổi dậy Tết Mậu Thân (1968), với sự hỗ trợ của lực lượng chủ lực, các tổ, đội biệt động và lực lượng vũ trang tập trung cùng các cơ sở của Quận đã chiến đấu anh dũng, loại khỏi vòng chiến đấu 200 tên địch, trong đó có nhiều tên ác ôn, khét tiếng gian ác, làm chủ các khu Vĩnh Hội, một phần Khánh Hội và Lý Nhơn, góp phần cùng nhân dân Thành phố và cả nước đánh bại chiến lược "chiến tranh cục bộ" của đế quốc Mỹ, mở ra cho phong trào cách mạng địa phương một khí thế mới, quyết tâm đưa sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước đến thắng lợi hoàn toàn.

Tham gia vào Chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử, tháng 4 - 1975, Quận uỷ Quận 4 đã tập trung lãnh đạo các đơn vị cơ sở, tổ chức nhân dân đưa đường, vận chuyển vũ khí và nuôi giấu lực lượng từ bên ngoài vào, tuyên truyền, vận động nhân dân tích cực chuẩn bị vùng lên giành chính quyền. Cán bộ, chiến sĩ Quận 4 từ căn cứ Quới Sơn (Bến Tre), Bàn Long (Mỹ Tho) tiến về Sài Gòn. Mọi người dân đều tích cực đóng góp gạo, mua vải may cờ; bàn việc bảo vệ máy móc, không để địch phá hoại trong khi tháo chạy, nổi dậy cướp súng đạn của địch để đánh địch ngay trong lòng địch, tạo nên khí thế cách mạng sục sôi.

Phát huy truyền thống cách mạng vẻ vang, trong sự nghiệp đổi mới, thực hiện CNH, HĐH đất nước, Đảng bộ và nhân dân Quận 4 đã giành được những thành tựu quan trọng trên tất cả các lĩnh vực: kinh tế, chính trị, văn hoá - xã hội, an ninh, quốc phòng.

Phát huy các giá trị văn hoá truyền thống, căn cứ đặc điểm tự nhiên, xã hội và phong tục tập quán của nhân dân Đất Cảng, Đảng bộ Quận tập trung lãnh đạo nhân dân đẩy mạnh tiến trình CNH, HĐH, nhằm 5 mục tiêu:

Đưa Quận 4 từ một quận nghèo trở thành một quận khá và giàu; xây dựng chương trình chỉnh trang, kiến thiết đô thị, để từ một quận có cơ sở hạ tầng thấp kém trở thành quận trung tâm, có tốc độ đô thị hoá cao; bảo đảm an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội; từ một quận có trình độ dân trí thấp thành quận có trình độ dân trí cao; xây dựng hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh.

Năm mục tiêu biến đổi đó đồng thời cũng là 5 tiêu chí cơ bản ban đầu để hướng tới xây dựng Quận 4 đạt chuẩn là *Quận văn hoá*.

Với những chương trình hành động thiết thực và cụ thể, Đảng bộ quyết tâm thực hiện đổi mới phương thức lãnh đạo, hướng mạnh về cơ sở; cổ vũ tinh thần lao động sáng tạo, ý thức gương mẫu của cán bộ, đảng viên; thúc đẩy phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá", phong trào "Toàn dân bảo vệ an ninh Tổ quốc"; triển khai chương trình 6 giảm (trong đó có 3 giảm của Thành phố) là giảm tỷ lệ thất nghiệp; giảm người lang thang, ăn xin; giảm người nghèo; giảm ma túy, mại dâm và các loại tệ nạn xã hội khác; thực hiện tốt chính sách đối với người có công, xây dựng nhà tình nghĩa, nhà tình thương; phát triển mọi mặt đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Đến nay, Quận đã hoàn thành công tác xoá đói giảm nghèo theo tiêu chí cũ, tiếp tục phấn đấu xoá đói giảm nghèo theo tiêu chí mới (6 triệu đồng/người/năm); trên địa bàn Quận, cơ bản không còn ma túy, không còn mại dâm. Quận đang tiếp tục huy động mọi nguồn lực

(Xem tiếp trang 43)

Song, trong thời kỳ đẩy mạnh CNH, HĐH, công tác tôn giáo và việc thực hiện quyền tự do TNTG cũng có những nội dung mới. Pháp lệnh TNTG ra đời tạo hành lang pháp lý để người dân có điều kiện thực hiện quyền tự do TNTG một cách đầy đủ, phù hợp với bước phát triển của đất nước. Đồng thời, có tác dụng nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về lĩnh vực tôn giáo trong tình hình mới.

Pháp lệnh ra đời đã đáp ứng nguyện vọng của đồng đảo đồng bào có đạo, làm cho đồng bào các tôn giáo yên tâm, phấn khởi và càng tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng, vào công cuộc đổi mới đất nước. Để Pháp lệnh thực sự phát huy hiệu lực, hiệu quả trong thực tế, đòi hỏi sự nỗ lực của các cấp ủy Đảng, chính quyền và toàn hệ thống chính trị cũng như sự ủng hộ và đồng thuận của đồng bào có đạo.

Pháp lệnh TNTG đi vào cuộc sống không những bảo đảm được quyền lợi và đáp ứng nhu cầu chính đáng của nhân dân mà còn góp phần củng cố và phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân tộc để tiến hành công cuộc đẩy mạnh CNH, HĐH vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh.

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN QUẬN 4...

(Tiếp theo trang 36)

cho chương trình phát triển đào tạo nghề và giải quyết việc làm; gắn phát triển kinh tế với nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; cải thiện và trong sạch hoá môi trường tự nhiên. Để có thêm cơ sở khoa học cho việc lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn, Quận tổ chức một số hội thảo khoa học, tiêu biểu như hội thảo khoa học về *chiến lược phát triển kinh tế - xã hội; nâng cao chất lượng công tác tư tưởng lý luận trong tình hình mới*. Biên soạn Lịch sử Đảng bộ Quận qua các thời kỳ; xuất bản tập sách *Những mẩu chuyện truyền thống kháng chiến của nhân dân Quận 4, xây dựng 3 tập phim tài liệu: Quận 4 - xưa và nay*. Hiện nay, Đảng bộ và nhân dân Quận 4 đang thi đua thực hiện hàng loạt các chương trình, công trình chào mừng 30 năm giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

Công tác cải cách hành chính, đổi mới phương pháp làm việc của hệ thống chính trị cũng được tập trung thực hiện. Quận thường xuyên tổ chức lấy ý kiến nhân dân đóng góp vào việc xây dựng các chủ trương, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Các cuộc tiếp xúc giữa cử tri với đại biểu Quốc hội, đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp, các hội nghị nhân dân tổ dân phố, ngày hội toàn dân ở các khu dân phố đã diễn ra sôi nổi, thực sự là diễn đàn trao đổi dân chủ, thẳng thắn và trực tiếp về những nguyện vọng chính đáng, những vấn đề mà nhân dân quan tâm. Qua đó, nhiều ý kiến, kế sách có giá trị được đưa ra thảo luận, đóng góp vào quá trình xây dựng các chương trình hành động của Đảng bộ, chính quyền và các đoàn thể.

Tự hào về truyền thống cách mạng vẻ vang, Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Quận 4 nguyện chung sức, chung lòng xây dựng Quận giàu mạnh, phấn đấu đến 2020, trở thành quận công nghiệp theo hướng văn minh, hiện đại, tiếp tục viết thêm những trang sử vàng cho vùng đất Cảng.

1. Văn kiện Đảng Toàn tập, CTQG, H, 1998, T.2, tr.231

2. Sắc lệnh số 234/SL ngày 4 - 6 - 1955 của Chủ tịch nước, Bộ luật hình sự, Bộ luật dân sự, Luật đất đai, Luật di sản Văn hóa, Nghị quyết số 297/CP ngày 11 - 11 - 1977 của Hội đồng Chính phủ, Nghị định số 69/HĐBT ngày 21 - 3 - 1991 của Hội đồng Bộ trưởng, Nghị định số 37/CP ngày 4 - 6 - 1993 của Chính phủ và Nghị định số 26/CP ngày 19 - 4 - 1999 của Chính phủ.

3. Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban chấp hành Trung ương Khoá IX, CTQG, H, 2003, tr. 47

4, 5. Các Văn kiện quốc tế về quyền con người, NXB TP Hồ Chí Minh, 1997, tr. 25, 117.